

Foaia Diecezană

Organul oficial al eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

<p>Prețul abonamentului</p> <p>Parohiile cl. I. și II. pe un an 5000 Lei Parohiile cl. III. . . . . 4000 Lei Parohiile sub clasă . . . . . 3000 Lei Pentru particulari . . . . . 1500 Lei</p>	<p>APĂRE DUMINECA</p> <p>MANUSCRISELE SE VOR TRIMITE PE ADRESA CONSILIULUI EPARHIAL, SECȚIA CULTURALĂ.</p>	<p>Prețul inserțiunilor</p> <p>Concure de prot. 4000 Lei. Parohii de cl. I 2500, de cl. II 2000, de cl. III 1800. La celelalte publicații 1 cm. □ 20 Lei</p>
---	--	---

I. P. S. Sa Mitropolitul Dr. Nicolae Bălan al Ardealului la 25 ani împliniți de arhipăstorie

In ziua Rusaliilor I. P. S. Sa Mitropolitul Dr. Nicolae Bălan a împlinit 25 ani dela hirotonia intru arhieru (17/30 Maiu 1920).

S'a scurs un sfert de veac de înaltă păstorie, un sfert de veac de încordată grijă și vădită biruință pentru Biserica lui Hristos din acest colț al lumii, România de dincoace de Carpați.

Numărul zilelor și al cărmuirii cu demnitate e un dar ceresc, și acest dar Dumnezeu l'a vărsat cu belșug asupra unsului său dela Rusaliile anului 1920, Dr. NICOLAE BĂLAN.

Așezat în scaunul mitropolitan al marelui Andrei Baron de Șaguna, n'a desmîșit 25 ani strigătul în-sufleșit al poporului păstorit, de „VREDNIC ESTE!”

Mulțumirea osteneților și ardărea biruinții o grădesc faptele și realizările: „Oastea Domnului”, „Frăția Ortodoxă Română”, „Societatea femeilor ortodoxe”, „Casele Culturale”, societatea „Anastasia Șaguna”, înființarea școalelor ortodoxe și întărirea celor existente. Înființarea orfelinatului și diferite alte realizări spiri-tuale și materiale.

Căci duhul activ și luminat al preoșimei spune mărirea lui Dumnezeu, iar facerea mâinilor Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Nicolae o vestește Ardealul.

Pregătirea luminată a Clerului i-a fost și-i este ținta.

Cresterea, încurajarea și selecționarea personali-tăților teologice au făcut din Sibiu centru ortodox de înaltă cultură bisericească, care să stea cu mândrie de imulare alături de alte centre și să reverse bine-facerile sale peste hotarele Ardealului în toată țara.

Iar personalitatea I. P. S. Sale a trecut de mult marginile Mitropoliei.

ORTODOXISMUL I-A FOST JURĂMÂNTUL
ÎN FAȚA DIVINITĂȚII, IAR NAȚIONALISMUL
ÎN FAȚA NEAMULUI.

Pe amândouă aceste pietre de origine ale României le-a păstrat întregi cu sfințenie până azi.

Și nu i-a fost ușor, căci este așezat la locul unde cariul vremii a încercat și încearcă să macine aceste temelii.

Dar celui credincios și drept, Dumnezeu îi stă intru ajutor.

O pătrime de veac, I. P. S. Sa a fost ȋcrăritul luminat și curajos, spre care s'au îndreptat cu încre-dere inimile și frunțile Românilor ardeleni, bănățeni, crișăneni și maramureșeni.

Și tot aceeaș dărzenie și luminată cărmuire a ortodoxismului și naționalismului a văzut-o și România veche, în I. P. S. Sa când era vorba de frații întregiți în România Mare.

În vremuri de grele răscruci se simte nevoia unității spirituale.

Și noi, vechea eparhie a Caransebeșului, am vrea să-i procurăm I. P. S. Sale Mitropolitului nostru Dr. Nicolae Bălan, din acest fericit prilej, bucuria păstorului bun, pe carele oile îl aud, cunosc glasul lui și-l urmează toate în bine și'n rău, adunându-se nu-mărul întreg în staul la numărare.

Din acest prilej, Prea Sf. Sa Părintele nostru Episcop Veniamin, împreună cu tot Clerul și Poporul din această de Dumnezeu păziită Eparhie a Caransebeșului, roagă pe bunul Dumnezeu ca să păzească pe I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae întreg, cinstit, sănătos, intru zile îndelungate, drept îndreptând cuvântul adevd-rului, pentru cărmuirea turmei cei cuvântătoare pe calea mântuirii.

Iar I. P. S. Sale Mitropolitului Dr. Nicolae Bălan exprimându-i toți cu o gură ÎNTREG ȘI NEÎNDŢIEL-NICUL NOSTRU DEVOTAMENT, îi strigăm:

„Intru mulți ani, Înalt Prea Sfințite Stăpâne!”

„Foaia Diecezană”

Generalul Traian Doda

S'au împlinit cinci decenii dela apunerea celei mai străbune vrednicii naționale ce-a dat-o vreodată plaiurile grănicerești bănățene. *Generalul Traian Doda*. Prin calitățile sale extraordinare, cu care l-a înzestrat Dumnezeu, prin caracterul său ferm, prin energia și voința sa, dar mai cu seamă prin dragostea fără margini față de oropsita și trudita mulțime a poporului de jos s'a ridicat deasupra tuturor, trecând în conștiința neamului românesc ca erou de legendă, pildă pururea vie a străduințelor noastre de tot felul și de totdeauna.

Sub comandamentul său, granița militară a Severinului — „*granița lui Doda*” și orașul Caransebeș — „*neînvinșata cetate a Generalului Doda*” și-au trăit cea mai strălucită pagină a tendinței și sbuciumatei lor istorii.

Corect, cinstit, blând și bun cu cei de jos, îndrăzneț cu cei mari, a știut să se impună în toate frământările sociale, făcându-se respectat în sus și divinizat în jos. Faptele sale constituie și astăzi o călăuză luminoasă în viața noastră națională și numele său simbol al datoriei românești.

La 48 de ani general, este trecut la pensie pentru că la manevrele mari de toamnă are curajul să arate deschis în față, unui arhiduce austriac incapacitatea sa militară.

Se așează la Caransebeș deodată cu desființarea regimentului 13 grăniceresc și se înrolează în fruntea acțiunii pentru câștigarea și organizarea averilor grănicerești și la întemeierea Comunității de Avere ales fiind de unanimitatea reprezentanților, întrunită la Caransebeș în 19 Dec. 1879 în adunare generală, primul președinte al acestei instituții, pe care a servit-o până în anul 1892 fără leafă și fără diurne.

Teritoriul fostului regiment grăniceresc trece în anul 1872 sub administrația civilă a Țării ungurești cu numele *comitatul Severinului*, formând întreg o circumscripție electorală. Mulțimea poporului îi cere s'o reprezinte în Dieta dela Budapesta, iar dânsul le cere aprobarea programului său. Spicuiem câte ceva din acest program:

„O lege dreaptă a naționalităților, bazată pe egala îndreptățire a tuturor.

Fiecare naționalitate să-și instruiască tineretul în limba sa maternă. Instrucția națională și dezvoltarea națională însă nu trebuie să se mărginească la școli populare și civile, ele trebuie să se estindă și asupra instituțiilor mai înalte, inclusiv universitățile.

Pe scurt: *Toate școlile să fie școli naționale. Statul să fie obligat să dea din casieria sa mijloacele trebuincioase acestora.*

Căci dacă suntem buni să dăm, pentru menținerea statului, întreaga noastră avuție, viața, atunci și statul este dator să ne dea mijloacele de lipsă dezvoltării noastre naționale culturale.

Eu pretind ca la toate autoritățile cu care poporul ajunge în contact direct, să se întrebuinteze limba poporului respectiv.“..

Credincios principiilor sale, Generalul Doda se străduiește să înființeze, în capitala graniței un liceu de stat cu limba de predare românească, având pentru aceasta făgăduiala împăratului dela Viena „rege apostolic al Ungăriei“. La Budapesta însă nu mai era guvernul cu vederi largi dela 1868.

Memoriul, înaintat de grăniceri în anul 1873, nu este luat în seamă, în schimb se înființează școala civilă cu limba de predare maghiară.

Românii renunță la sprijinul statului. Cu contribuția Com. de Avere, a Diecezei Caransebeșului și a comunelor grănicerești se pune temei „*Fondului pentru înființarea liceului prin propriile puteri*“, cu suma inițială de 17.525 florini. În 18 Febr. 1882, Generalul, în fruntea unei delegații, prezintă un nou memoriu la Budapesta. Cererea se repetă la 1883 și 1885, fără rezultat încă.

Doda era un om cu vederi foarte largi, cunoștea nevoile poporului până în cele mai mici amănunte și se străduiește să le găsească dreapta lor soluționare. În adunarea generală a Com. de Avere din 1885, la îndemnul său, adunarea generală votează frumoasa sumă de 85.000 florini pentru înființarea unei școale industriale, cu mai multe ramuri de industrie. Ideea nu s'a întâmpuit, probabil din aceleași motive. Trimite însă pe cheltuiala instituției mai multe serii de tănări grăniceri la școlile industriale din străinătate, cu scopul binehotărât de a crea și la noi o industrie sistematică.

Generalul Doda intră în viața politică deodată cu introducerea vieții constituționale în graniță, în anul 1874 și este ales mereu cu aceeași însuflețire până în 1887.

Românii au de luptat în alegeri cu puternica presiune a guvernului dela Budapesta; în alegerile din 1875 și cele din 1878, numai puțini Români ajung în dieta ungurească.

În anul 1881, într'o mare adunare ținută la Sibiu, se redactează „*programul politic al partidului național român*“, în alegerile din acest an, numai singur Generalul Doda reușește cu acest program, la cele din 1884, pe lângă dânsul

mai reușesc Vicențiu Babeș la Sasca și Petru Truția la Baia de Criș, ca în alegerile din 1887 să rămână din nou singur.

El însă nu intră în parlament. Intr'o scrisoare mai lungă, adresată președintelui, arată motivele grave ce-l determină să nu păsească pragul Dietei ungare: „Ne aflăm astăzi în fața aceluia însemnat fapt politic că poporul cel în a doua linie mai însemnat în Ungaria, cu aproape trei milioane de suflete, acel popor care în buțul antificioasei împărțiri a cercurilor electorale, tot încă constituie în circa 70-75 de cercuri majoritate, de nu (chiar totalitatea locuitorilor, la ultimele alegeri) singur numai într'un cerc a fost în stare a se valida. Este acest cerc cercul electoral al Caransebeșului și pe mine a căzut onoarea a-l reprezenta. În urma expuseilor abnorme relațiuni mă aflu și eu însumi în situațiune abnormă. Eu aș fi în Dietă unicul și singurul reprezentant național al întregului popor român și asupra mea ar apăsa datoria de a valida singur singurel, față cu 423 de deputați dietali, afund vătămatele și mai serioase amenințatele interese naționale ale trei milioane de cetățeni. Această sarcină atât de mult întrece modestele mele puteri, încât nu mă pot familiariza nici măcar cu ideea ei. De altă parte ar fi o trădare a acelei națiuni pentru care pururea gata sunt a muri, dacă eu, prin renunțarea la mandatul meu, însumi aș lăsa pradă și acest unic cerc național al poporului român.

Nu particip la deliberațiunile Casei, nici la mandatul meu nu renunț.

Doda își comunică hotărîrea ca și alegătorilor într'o scrisoare deschisă.

Dietă din Budapesta însă îi anulează mandatul și ordonă o nouă alegere în cercul electoral al Caransebeșului. La îndemnul Generalului, se alege cu unanimitatea voturilor protopopul Orșovei, *Mihail Popovicu*. Nici acesta nu intră în Dietă și nu renunță la mandat. Se ordonă o nouă alegere.

Alegătorii așteaptă cuvântul de ordine al Generalului. La îndemnul său, fruntașii cercului electoral au căzut de acord să ofere candidaturii singurului ungar, care s'a dovedit cu bunăvoință față de naționalitățile din Ungaria, *Ludovic Mocsáry*, care a și fost ales cu aclamațiunea. Cu scrisoarea adresată candidatului, fruntașii, vieții noastre sociale din graniță arată că luptele duse de neamul românesc nu sunt acțiuni dușmănoase față de rasa maghiară, ci sunt manifestațiuni ale trebuințelor de viață ale unui neam față de guvernul care nu vrea să-și înțeleagă rostul său și nevoile de viitor ale țării.

L. Mocsáry, într'o lungă scrisoare acceptă candidatura și apreciază cu multă căldură conduita politică a Românilor: „Ungaria numai atunci va fi în stare a-și eluipa independența de stat, dacă, prin crearea bunelor relațiuni între deosebitele naționalități, se va realiza consolidarea internă a statului“, zice dânsul.

Proclamația adresată alegătorilor la 12 Octombrie 1887. fu notiță ațățătoare împotriva rasei ungare. Curtea cu jurați din Arad, în ziua de 17 Sept. 1888, *il condamnă pe Traian Doda la 2 ani închisoare de stat și 1000 fl. amendă și cheltueli de judecată*. Doda, într'o lungă și duioasă scrisoare, se adresează împăratului și la „hotărîrea prea înaltă“ din 17 Sept. 1889, *„propunerea regească“ își retrage acuza*.

Generalul Traian Doda iese frânt trupește și cu adânci decepții sufletești din lungile și sbuciumatele frământări, pentru binele poporului și pentru „onoarea neamului“. Respectat și stimat de lumea românească de pretutindeni, divinizat de grăniceri, își poartă bătrânețea în domoale și liniștite plimbări pe străzile Caransebeșului.

Văd și acum înaintea mea icoana sa, imprimată în sufletul meu de copil. Pe strada ce-i poartă și acum numele venea încet, însoțit de maiorul pens. *Mihail Socobicu*, ...ne opream din jocurile noastre copilărești... cu pălăriile în mână stam nemișcați cu cucernicie și admirație ca înaintea unui sfânt și eram în culmea fericirii când se oprea, ...sta de vorbă cu noi și ne împărțea câte o „dută“ de patru crițari de fiecare.

Dragosteș ce trăia curată în sufletul părinților noștri, sfințenia cu care ni se vorbea de dânsul, — în sufletele noastre de copii se prefacea într'o măreață și legendară strălucire, ...priveam la dânsul cu cutremurare și sfințenie ca la chipul eroilor din strămoșeștile noastre povești.

De jumătate de veac, Generalul Traian Doda își doarme somnul de veci în istoricul cimitir al Caransebeșului, amintirea sa însă va străbate dealungul tuturor veacurilor viitoare, ducând generațiilor pilda vredniciei sale și a curățeniei sufletului său.

50 de ani dela moartea

Generalului Traian Doda (1822—1895)

S'au scurs 50 de ani dela moartea Generalului Traian Doda, pe care poporul nostru „l-a lăudat și preamărit în cântece și versuri înălțătoare“...

Mai trăesc încă venerabili bărbați bănațeni, care, în tinerețea lor, au cunoscut pe Generalul Doda ca om și neînfricat luptător, și care ar putea evoca figura lui cu toată competența. Noi, generațiile tinere, cunoaștem figura Generalului Doda, învăluită în nimb de basm, din cronicile vremii, la care evocările de entuziastă grațitudine ale „poporului din graniță“, an de an adaugă accente de măreție și strălucire. Pe băncile școlii, dascălii noștri ne-au vorbit cu accente de duioase aduceri aminte și ne evocau în vibrante cuvinte de apreciere momentele importante din viața celui mai strălucit bărbat „al graniței“. Tot ce-a fost omenesc și efemer în generalul de pioasă aducere aminte, s'a topit în scurgerea vremii. A rămas doar, în evocările generațiilor de grăniceri, profilul legendar al unui tribun, în titanica luptă cu asupritorii poporului și nedreptele orânduiri sociale...

Blând și îngăduitor la vorbă cu poporul de jos, dar tumultuos și intransigent în lupta pentru întronarea dreptății; bun și drept și martirizat ca un sfânt, dar puternic și îndrăzneț, ca un erou legendar, pentru apărarea unui popor „scos prin uneltiri și forță din drepturile sale la existență“. Cu această apoteoză ne-a fost transmis nouă chipul de uriaș luptător al Generalului Doda. Așa ni-l închipuiam noi, elevii liceului din Caransebeș, care-i poartă numele, când împropătam florile pe mormântul lui, în cimitirul din Caransebeș...

Acum 50 de ani asesorul consistorial I. Ionaș, care a talmăcit sentimentele poporului la groapa ilustrului dispărut, rostea următoarele cuvinte: „Ne-am adunat la înmormântarea bărbatului, carele a deșteptat simțul național în acest colț de țară, a bărbatului în care s'au concentrat toate aspirațiunile noastre, carele a fost idealul năzuințelor noastre“.

Și lupta sa dreaptă și sfântă a fost înconștată de succes, căci, scria un cronicar acum 50 de ani, „nu numai că floarea națiunii române s'a aruncat din nou cu puteri înalte, și cu abnegațiune nedescriptibilă în lupta grea pentru drepturile națiunii asuprite și batjocurite, dar prin lupta sa adevărat națională și umană a angajat și pe fruntașii fraților noștri din România, din Italia și Franța și pe toți bărbații de

stat și de știință din Austro-Ungaria, Rusia și Anglia, a studia situația poporului român și a biciui apucăturile neomeneste ale contrarilor noștri“.

Iată, în câteva cuvinte, aprecierea contemporanilor cu privire la rolul și lupta de proporții mari, a Generalului Traian Doda.

Gen. Traian Doda s'a născut în frumoasa regiune a Almăjului, în comuna Prilipeț, la an. 1822. Pe frontiscul casei în care s'a născut cel mai ilustru fiu al satului, poporul a pus o tablă comemorativă, săpându-i numele cu litere de aur.

Încă în primii ani ai școlarității sale, s'a distins prin talentul și sânguința sa excepțională. A trecut strălucitor, prin toate școalele militare ale timpului. Astfel: în anul 1841, fiind „asentat“ ca sublocotenent clasa a doua, a intrat ca ascultător în cursul superior al Academiei din Wiener-Neustadt. La 23 Septembrie 1842 -- la 20 de ani -- a fost înaintat sublocotenent clasa întâia, în regimentul grăniceresc „romano-banatic Nr. 13“. Prin talentul și sânguința sa și-a câștigat vaste și temeinice cunoștințe, cercetând cea mai înaltă școală de războiu din Viena, și astfel înaintează repede în ierarhia militară. În anul 1848, cu rangul de căpitan, a participat la luptele din Reșița-montană, unde a fost rănit. În anul 1859, a fost șef al Statului Major în Dalmația, fiind „distins cu recunoștința laudătoare“ pentru serviciile sale militare. În 1860 i-s'a încredințat „conducerea agendelor comandai de piață din Veneția (cu rangul de colonel). A fost apoi transferat ca șef al „stabului general la comanda generală din Zagabria“. După ce a trecut prin demnitatea de „brigadier de trupe“ la Cracovia a fost înaintat la 1 Mai 1870, la rangul de general. Cu acest grad a fost pensionat peste doi ani (1872).

Generalul Traian Doda, este pus în disponibilitate, în floarea vârstei și în plinătatea puterilor sale de luptă și acțiune. Ieșirea lui din cadrele armatei și consacrarea unei intense activități publice, tocmai când cuprinsul „regimentului confinar romano-banatic Nr. 13“, în care servise ca tânăr ofițer, trece sub administrația civilă a „Țării ungurești“, a fost providențială. Acum începe activitatea lui cea mai importantă, pe teren politico-național, cultural, social și economic, pentru ridicarea frumoasei sale „cetăți grănicerești“.

După desființarea confiniului militar, Generalul Doda este „spiritul conducător“ în comisiunea pentru „desdăunarea servitutelor“ ce le aveau militarii la păduri și munți.

Gen. Doda militează și are cea mai mare parte de merit, la înființarea Comunității de Avere a fostului regiment confiniar romano-banatic, cu sediul în Caransebeș. Vastul domeniu al fostului regiment confiniar, devine astfel proprietatea comună a proprietarilor legitimi, împiedecând constituirea spoliatoare a latifundiilor maghiare. La 19 Octomvrie 1879 Gen. Doda este ales președinte al acestei Comunități, pe care o conduce, fără leafă, până la 1892, cu multă vrednicie și tolos pentru poporul din cuprinsul ei.

Acțiunea politică și-o începe, cu deviza: „Dreptate și legalitate“, în anul când este ales, cu unanimitate de voturi, de grănicerii săi din cercul electoral al Caransebeșului, ca deputat al partidului național-român, în dieta din Budapesta. Plin de sentimente de legalitate și umanitate, Generalul Traian Doda, se adresa într-o proclamație către popor, cu următoarele cuvinte: „Aminte se vă fie, că se lucrează o luptă mare și anevoiașă, că astăzi nu mai e vorba de un scaun sau de un vot în parlamentul maghiar, nu de mici concesii naționale, limbistice sau politice, nu, căci, în critica situațiune în care ne aflăm, toate aceste lucruri bagatele și secundare sunt, astăzi cauza națiunii întregi, ba mai mult, onoarea națională a poporului român este în joc, a poporului care prin uneltirile măestriei și ale forței a fost scos din toate pozițiunile luptei constituționale, fiți bărbați!“

Pornind dela astfel de principii „de legalitate“ Generalul Doda, se gândește la înființarea unui liceu de stat în Caransebeș, cu limba de predare românească. În anul 1873, grănicerii înaintează, în această cauză, un memoriu, care însă nu este luat în seamă de forurile competente. În fața acestui refuz Românii renunță la sprijinul statului și cu ajutorul Episcopiei din Caransebeș, al Comunității de Avere și al comunelor grănicerești, întemeiază „Fondul pentru înființarea liceului prin propriile puteri“.

Generalul Traian Doda se gândește și la înflorirea industriei în cuprinsul „graniței“ sale. De aceea trimite tineri în străinătate pentru a se specializa și a aduce acasă metode de progres în domeniul industriei grănicerești...

Cu câțiva ani, înainte de moarte însă, o boală grea îl silește să se retragă din lupta vieții publice. Osteneala și luptele pe care le-a dus, mahnirile și inerentele suferințe într-o viață agitată, i-au debilitat corpul, care cade în imperiul tăcerilor vecinice, în ziua de 4/16 Iulie 1895.

La moartea lui orașul Caransebeș și „toată granița“ a luat doliu. Delegați din toate satele grănicerești, telegrame și scrisori din Ardeal, din Vechiul Regat, din Bucovina și din străinătate,

au exprimat regrete unanime la moartea lui. Din umbra temnițelor din Vaț, memorandiștii; Pop de Băsești, Patița, Comșa, Veliciu, Suciu, Mihaly, Domide, Barcian și Di. Branișce, se închină în fața memoriei „viteazului general și distinsului fiu al națiunii“. În toate comunele din Almăj, bat jalnic clopotele Bisericilor, sincronizate cu bătăile de inimă ale poporului și se săvârșesc parastase pentru odihna sufletului zbuciumat al Generalului Doda.

Meritele Generalului Doda au fost subliniate în numeroasele cuvântări care s'au rostit în fața sicriului său, printre cari amintim cuvântarea fericitului Arhimandrit Filaret Mușta și a asesorului consistorial I. Ionaș.

Serviciul religios, la înmormântarea lui, a fost săvârșit de însuși fericitul Episcop Nicolae Popea, asistat de un sobor de preoți în frunte cu Arhimandritul Filaret Mușta. Răspunsurile au fost date de corul din Logoj și cel din Caransebeș.

Legământul pe care l-au făcut contemporanii, la mormântul Generalului Traian Doda, de a nu-l uita și a-i cinsti memoria, n'a fost un act de circumstanță, un cuvânt care se ofilește odată cu florile aruncate peste sicriu. Jumătate de veac, figura lui a fost mereu vie și actuală în conștiința poporului din graniță. Florile au fost mereu înprospătate pe mormântul lui și an de an, tineretul îi reînnoește tributul de recunoștință.

Dr. Marcu Bănescu

Simboluri și realități

Am sărbătorit de curând „Dumineca Mare“. Dumineca Rusaliilor! „Ziua de naștere“ a mamei noastre scumpe: Biserica!

De ce i se zice *Dumineca Mare* — e lesne de înțeles. În ziua Cincizecimii s'a revărsat în „Biserica Apostolică“, ploaia Duhului Sfânt! Din ziua aceia curg apele harului în lume! E de ajuns să cugetăm la ce erau până atunci Ucenicii și ce-au devenit după aceia — pentru a ne da seamă de ce i-se zice „Dumineca Mare“, zilei în care s'a produs o schimbare atâta de fără asemănare în istorie!

În ziua aceia, Biserica pune un semn de aducere aminte. Acest semn, pretutindeni, oricât de variat ar fi, are aceeași semnificație: *Viața cea nouă!* În unele părți din Banat, am văzut presărându-se, în biserici verdeață (iarbă cosită).

În Catedrala Metropolitană din Sibiu, se pun crengi de mesteceni și chiar pomișori întregi, în străni. În unele Mănăstiri din Vechiul

Regat și în unele Biserici se pun tei (ramuri mari sau pomișori chiar). În cele mai multe părți din vechiul Regat — frunze de nuc se sfințesc și preotul le împarte credincioșilor!

Toate acestea simbolizează *viața cea nouă*, viața cea adevărată a Duhului Sfânt!

Foile de nuc, care se întrebuințează în cele mai multe părți, au un tâlc și mai adânc.

Când un european a dus în triburile africane nuci verzi și le-a dat negrilor să le mănânce, aceștia le-au băgat în gură, cu coaja cea verde cu tot — dar văzând ce gust amar au, le-au aruncat cât colo. Europeanul a curățit o nucă, a sfărâmat apoi coaja cea lemnoasă și a dat miezul unui băștinaș. Când a dat de această dulceață, nu mai putea de bucurie, omul!

Așa e și lucrarea Duhului Sfânt în lume! Pentru ai lumii are coajă „amară“. A lăsa „petrecerile“ cele păgubitoare de suflet, a lăsa „módele lumii“, „plăcerile“ ei... este o mare „amărăciune“. De aceea bisericile — deși au clopot sunt adeseori goale, în timp ce cârciumile, fără clopot, sunt pline!

Dar pentru „credincioși“: ce dulce este lucrarea „Mângăetorului“, „Vistiernicul bunătăților“! Vistiernicul nu ține banii pe masă ci în „cassa de bani“. Mai la „adânc“! Se cere o „cheie“ de descuiaț spre a umbla acolo!

Această „cheie“ s'a lăsat în păstrarea Bisericii!

Evangheliile ne vorbesc despre două minuni cu „înmulțirea pâinilor“ și săturarea popoarelor de către Domnul Iisus.

La una (Mat. 14, 13-21) s'au săturat 5.000 de bărbați, afară de femei și copii și au mai rămas 12 coșuri pline cu fărâmituri.

La alta (Mat. 15, 32-38) s'au săturat 4.000 de bărbați, afară de femei și copii și au mai rămas 7 coșuri pline cu fărâmituri!

Cele 12 coșuri, din întâia minune, ne duc cu gândul la cei 12 apostoli. Fiecare apostol a luat, în lume, câte un coș plin. (Coșul lui Iuda a fost și el sfințit, iar după ce a căzut purtătorul lui, i-a luat locul Matei care l'a dus mai departe). Cele 7 coșnițe din a doua minune, ne înfățișează *darurile Sfântului Duh*, plinătatea darurilor — cari sunt șapte (vezi mărturisirea ortodoxă“).

Biserica a purces, în lume, sub limbile de foc ale Duhului Sfânt — prin lucrul Apostolilor!

Ce minunate simboale și ce dumnezeiești realități!

Profesorul TIMOTEI POPOVICI

Profesorul Timotei Popovici împlinește curând 75 ani.

Cine nu-l cunoaște pe acest prea modest profesor și mare compozitor ca să nu stăruiască, și numai un moment, la popasul unei aniversări.

„Viața omului e în mâna Domnului“, afirmă o înțeleaptă zicătoare populară. Și nicăiri nu se adeverește mai mult zicătoarea ca aici, unde cu adevărat Dumnezeu a cârmuit o viață de om așa ca de aceasta să se bucure și alții.

Fiul preotului din Tincova noastră a dus cu sine dragostea de cântare și de muzică din casa părintească, a hrănit-o cu podoaba artistică a Banatului său natal și a desăvârșit-o în creații din cele mai gingașe acolo în Sibiul marelui Mitropolit Andrei Șaguna.

Bogația sufletului său simțitor s'a risipit în realizări de artă muzicală unică. Timotei Popovici, bănățeanul nostru, ca o albină harnică și-a încărcat fagurele său în chip măestrit. Nedesmințind un moment renumele patriei sale restrânse, el a dat muzicei lucrări de necontestată valoare artistică.

Nu e locul să înșirui aici aceste lucrări. Trebuie să precizăm că printr'ânsele Timotei Popovici și-a consacrat numele, și-a asigurat nemurirea.

Gingașia, seninătatea și o notă caracteristic duiosă, dau lucrării artistice o pecete rară și căutată. Timotei Popovici realizează în opera sa o norocoasă îmbinare de bănățnesc vesel și ardelenesc duios, este cununa sufletului românesc, care se împletește din vesel și duios...

La 75 de ani iubitul nostru maestru este încă un alintat al muzelor și noi așteptăm încă surprize pe cari — să-l ajute Dumnezeu — ca să ni le tot dea!

INFORMAȚII

Sf. Sinod permanent a ținut ședință, Joi, 21 Iunie a. c. sub prezidiul I. P. Sf. Șale Patriarhului Nicodim. Între altele s'a votat un documentat memoriu cu privire la importanța învățământului religios în școlile secundare, cerându-se câte 2 ore de religie pe săptămână de fiecare clasă. Memoriul s'a înaintat Ministerelor: Cultelor, Educației, Sănătății și Muncii.

S'a fixat data **Sf. Paști** din anul viitor **1946** pe ziua de **21 Aprilie**.

Ministerul Justiției — prin legea Nr. 429 apărută în Mon. Oficial Nr. 124 dela 4 Iunie a. c., **abrogă** dispozițiile art. 277 din Codul civil, despre interzicerea recăsătoriei soților divorțați. Prin această abrogare s'au înlăturat o mulțime de neajunsuri atât pentru soți, cât și pentru urmașii lor.

In viitor *soții divorțați se pot recăsători*.

Liceul în viitor, în urma schimbărilor aduse legii învățământului secundar, va avea numai 7 clase.

Academia Română a ales membri de onoare pe P. Sf. Sa Dr. Iuliu Hossu episcopul unit de Cluj și prof. Dr. Emil Hațiegan din Cluj, două personalități de seamă ale Neamului.

Cei trei mari: Președintele H. Truman al Statelor Unite, Generalissimul I. V. Stalin, președintele U. R. S. S. și W. Churchill, ministru președinte al Angliei, se întrunesc la Potsdam în ziua de 15 Iulie a. c. pentru stabilirea condițiilor păcii.

Confederația balcanică a tineretului progresist antifascist s'a întrunit la Belgrad în ziua de 8 Iulie a. c. România a participat prin o numeroasă delegație.

Preotul pensionat Adrian Cioloca din Ohabamâtnic, întru amintirea soției sale Eughenia, care a reposat în anul 1944, a donat pe seamă bisericii de acolo, sârmă de fer în valoare de 20.000 Lei, pentru împrejmuirea gardului dela crucea din centrul satului.

Dumnezeu să odihnească cu dreptii sufletul pentru care se roagă!

Cercul Bănățenilor din București. În dorința de a stimula elementele studioase și de a ne împlini o sfântă datorie față de colțul de țară din care ne-am ridicat, **Cercul Bănățenilor din București** institue un premiu de lei 250.000 (două sute cincizeci mii lei) sub pumele de „Premiul demografic Dr. V. Nemoianu” pentru cea mai documentată și mai bună lucrare în manuscris sau tipărită în intervalul 1 Sept. 1945—1 Sept. 1946, care va trata problema crizei demografice bănățene sub toate aspectele: biologic, social, moral, economic, etc.

La concurs sunt invitați a participa și studenții, cu lucrări de doctorat sau licență pe anul școlar 1945—1946, tratând același subiect.

Cercul Bănățenilor din București — prin comisiunea ce se va institui pentru examinarea lucrărilor și decernarea premiului — va putea diviza premiul în trei, atunci când concurenții prezintă lucrări interesante, dar tratează aprofundat problema crizei demografice bănățene pe una sau unele din aspectele ei.

În aceste cazuri premiul se va decerna astfel:

- 150.000 lei pentru cea mai valoroasă lucrare,
- 70.000 lei pentru lucrarea clasificată a II-a,

— 30.000 lei pentru lucrarea clasificată a III-a.
Suma de L. 250.000 se află depusă la C. E. C. în cont Nr. 12521 pentru scopul indicat și orice informație suplimentară în legătură cu decernarea premiului sau cunoașterea mai exactă a datelor crizei demografice, pe care le urmărește Cercul Bănățenilor, se pot obține, dela Dl. I. Negru, Director, în Institutul Central de Statistică, București, Splaiul Unirii 28, Telefon 6.20.20. Președinte, P. Nemoianu Secretar General, C. Topliceanu.

Publicațiune. D-ra Ana Vaca funcționară P. T. T. domiciliată în Caransebeș Str. Banu Borbeli No. 25 a făcut cerere la Ministerul Justiției, Direcțiunea Judiciară de a fi autorizată să schimbe pe baza art. 10 numele său patronimic de Vaca în acela de Văcărescu, spre a se numi Ana Văcărescu.

Ministerul publică aceasta, conform art. 11, spre știința acelor care ar voi să facă opozițiune în termenul și condițiunile prevăzute de alin. II. al zisului articol și de art. 3 din legea asupra numelui din 8 Aprilie 1936.

AJUTOARELE VĂDUVELOR DE PRE-OTI și orfanilor lor, precum și pensiile plătite din Fondul eparhial s'au majorat cu 50%, începând cu data de 1 Iulie 1945.

PARTEA OFICIALĂ

AVIZ

Sumele încasate de două ori, adică de către Casieria eparhială și protopopul Bis. Albe, prin reținere din salariul preoților, în contul abonamentului restant la rev. „Biserica ortodoxă română” se vor restitui de Casieria eparhială la proxumul salariu.

No. 3553 C. 1945.

Se comunică profesorilor catiheți, care doresc să ocupe, prin suplinire, vre-o catedră de Religie la școlile secundare din eparhia noastră să-și înainteze cererile P. S. Sale Episcopului eparhial, pentru a obține prealabila binecuvântare cerută la obținerea catedrei.

Caransebeș, la 10 Iunie, 1945.

Consiliul eparhial

• Publicațiune de vânzare

No. 3439 E. 1945

Se publică licitație pentru vânzarea a cca 1600 m. st. lemne de foc esență cer, carpen și fag, așa cum se află fasonați în pădurea mănăstirilor situată în hotarul comunei Sintești-Temerești.

Caetul de sarcini, care prevede condițiunile de licitație se va putea vedea la Consiliul eparhial în orele de birou.

Licitația va avea loc în ziua de 23 Iulie orele 10 în biroul Consiliului eparhial în Caransebeș. Adjudecarea materialului se va face în aceeași zi de către Consiliul eparhial.

Caransebeș, din ședința Consiliului eparhial ținută la 11 Iulie 1945.

Episcop:

† VENIAMIN

Consilier referent:

Dimitrie Sgăvêrdia

CIRCULARE

Nr. 3516 B. 1945

Cu prilejul hramului Sf. Mânăstiri, „Sf. Ilie dela Izvor” de lângă Vasiova, în ziua de 20 Iulie a. c. P. S. Sa Episcopul nostru Veniamin, va săvârși Sf. Liturghie arhierescă.

Sf. Liturghie se va începe la ora 9 a. m.

C. Păreți din parohiile apropiate sunt îndrumați să organizeze pelerinaje, ca și în anii trecuți, oferind credincioșilor, la Sf. Mânăstire, clipe de reculegere și întărire sufletească.

În ajunul sărbătorii, adică în seara zilei de 19 Iulie, se vor face slujbele îndătinate la Sf. Mânăstire.

În ziua de Sf. Ilie, *Vineri, 20 Iulie, a. c.* se va ține la Schitul de pe Muntele mic *Adu-narea Oastei Domnului*, la care sunt invitați să ia parte câți mai mulți creștini, cu preoții în frunte.

Din prilejul hramului Sf. Mânăstiri „Izvorul Miron” de lângă Românești, în ziua de „Sf. Ilie” a. c. se va face obișnuitul pelerinaj, condus de Prea On. Păr. Prot. Ioan Munteanu al Făgetului.

C. Preoți din parohiile învecinate sunt îndrumați a se osteni cu organizarea pelerinajului, spre o bună reușită.

Caransebeș, la 9 Iulie 1945.

Episcop:

† VENIAMIN

Consilier referent:

Prot. Dr. Marcu Bănescu

No. 3504 C. 1945.

Guvernul Țării solicită sprijinul preoților, la marea acțiune pe care a pornit-o pentru abateră analfabetismului, dela orașe și dela sate și ne trimite circulara No. 31861/1945, cu următorul cuprins:

Una dintre marile preocupări actuale ale Guvernului Țării este și campania de combatere a analfabetismului din masele poporului.

În cadrul acestei opere de ridicare și luminare, Departamentul Cultelor face pe această cale un călduros apel la patriotismul tuturor șefilor de culte și al clericilor de toate confesiunile din cuprinsul Țării, în sensul de a sprijini efectiv, atât material cât și moral înființarea și dezvoltarea școlilor pentru combaterea analfabetismului dela sate și orașe.

În acest scop preoții, mână în mână cu învățătorimea, sunt rugați ca, în cadrul ateneelor populare, cercurilor culturale și sportive, să contribuie la ținerea cursurilor pentru analfabetii de orice vârstă, sex, categorie, socială și de orice naționalitate, în care se vor preda lecțiuni de scriere și cetire, cum și noțiuni generale de curs primar.

Cursurile se vor preda în mod gratuit și în localuri potrivite: școli, săli festive, fabrici, etc....

În ceea ce privește rezultatele obținute, cu-cernicii preoți sunt rugați a le raporta săptămânal forurilor bisericesti superioare, iar acestea la rândul lor vor prezenta Ministerului Cultelor rapoarte lunare, care vor fi centralizate și comunicate Ministerului Educației Naționale și celorlalte Departamente, spre armonizare și colaborare.

P. C. Părinți Protopopi și C. Preoți sunt îndrumați să sprijinească cu toate mijloacele și forțele această mare acțiune de ridicare și luminare a poporului nostru.

Acțiunea de luminare a poporului, pe care preoții noștri au dus-o și până acum, să o intensifice și să o sistematizeze în colaborare cu ceilalți factori culturali și sociali din parohiile noastre, pentru că rezultatele să fie cât mai bune.

Despre aceste rezultate se va raporta lunar.

Caransebeș, la 10 Iulie 1945.

Episcop:

† VENIAMIN

Consilier referent:

Prot. Dr. Marcu Bănescu